Tyrimų metu nustatyta, jog kapinynas buvęs labai didelis ir kapų galima aptikti visoje šiuo metu saugomoje kapinyno teritorijoje. Remiantis vietos gyventojų suteikta informacija, galima spėti, jog kapinyno R riba nėra tiksli ir turėtų būti išplėsta, tačiau prieš tai būtina atlikti papildomus archeologinius tyrimus. Šiuo metu saugomo kapinyno Š riba taip pat pagrįsta, nes kapų aptikta net ir kapinyno Š pakraštyje.

Kapinyno teritorijoje aptikta XI–XIII ir XVI a. buitinės keramikos šukių, bet nesunaikinto kultūrinio sluoksnio nerasta. Tačiau Liepų g. 17 ir 17A sklypuose tirtoje perkasoje tirtas pilko grunto su XVI a. radiniais sluoksnis leidžia manyti, jog kapinyno teritorijoje žmonės apsigyveno bent nuo XVI a.

The Investigation of Papilė Cemetery in 2016

In 2016, an excavation (8 trenches down to natural soil, a total of 125 m^2) was conducted at Liepų St. 4, 6, 7, 12, 14, 16, 17/17A and Piliakalnio St. 8 in the territory of Papilė Cemetery (Fig. 1). During the investigation, it was learned that the resident at Liepų St. 13 had preserved in his home the finds discovered during the construction of an outbuilding and obtained from neighbours (Fig. 2). In all 11 burials were excavated and the remains of destroyed burials (bones and various grave goods from at least six individuals) were discovered in the trenches at Liepų St. 7, 14, and 16 (Figs. 3–7). It was determined that the individuals had been interred at a very shallow depth: just 40–90 cm and the individuals, probably not in a coffin, had been placed on natural soil. They appear to have been buried in rows. The arm positions were very diverse and the spatial orientation depended on sex and status: male heads to the N or NW, female to the S. The individuals had been interred with grave goods, on the basis of

5 pav. Kapo 9 vaizdas iš viršaus. J. Stankevičiūtės nuotr.
Fig. 5. Burial 9 from above.

which the investigated burials were dated to the 7th–9th centuries. Sherds of 11th–13th and 16th-century household pottery were discovered on the grounds of the cemetery. The layer with 16th-century finds allows one to think that people have lived on the grounds of the cemetery since the 16th century.

Justina Stankevičiūtė

Kapų Vilkijoje, Vydūno alėjoje 19 tyrimai 2016 m.

2016 m. birželį vykdyti detalieji tyrimai Vilkijos miestelyje (Kauno r.), Vydūno alėjoje 19 esančiame sklype, kur vietoje seno (XX a. vidurio) namo griuvėsių ketinama statyti naują gyvenamąjį namą. Tyrinėtas sklypas yra Vilkijos miestelio P dalyje, Vydūno alėjos (plentas Kaunas–Jurbarkas) P pusėje. Jis suformuotas Nemuno šlaite, todėl čia reljefas žemėja PV kryptimi. Šiuo metu tyrinėtas sklypas apima du istorinius sklypus. Iš istorinių ir kartografinių duomenų žinoma, jog bent nuo XIX a. sklypo V dalyje, Nemuno šlaite, palei jau susiformavusią ir iki šių dienų išlikusią gatvę stovėjo medinis namas, o arčiau upės planuose kartais vaizduojami menkaverčiai ūkiniai pastatai. Po

1 pav. XVII a. buitinės ir statybinės keramikos radiniai. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 1. 17th-century household and structural ceramic finds.

II Pasaulinio karo vietoje medinuko pastatytas dviejų aukštų nuo upės pusės pastatas, kurio pirmas aukštas mūrinis (išlikęs iki šių dienų), o antras medinis. Sklypo R dalyje seniau stovėjo mūrinė sinagoga. Rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą ji minima 1868 m., tačiau jos statybos metai nežinomi. XX a. II pusėje apleistas ir nenaudojamas pastatas buvo nugriautas, o jo vietoje įrengta apžvalgos aikštelė. Net ir šiandien Nemuno šlaite matomi buvusios sinagogos mūriniai kontraforsai.

1991 m. E. Ivanauskas Vydūno alėjoje, Nemuno krante, į R nuo buvusios sinagogos (apie 30 m į R nuo detaliųjų tyrimų ploto) ištyrė vieną 8 m^2 dydžio perkasą, kurioje rado gipsinių sinagogos architektūros detalių fragmentų bei XVI–XX a. monetų. Minima, jog anksčiau šioje vietoje rasta III–IV a. juostinių apyrankių, XVII–XX a. monetų. Atlikęs tyrimus archeologas teigė, jog „tarp mūrinės sinagogos ir Karvošilio upelio yra III–XVII a. pradžios kapinyno liekanos“ (*ATL 1990 ir 1991 metais*, 1992, p. 22–24).

2016 m. iš viso ištirtas 111,75 m^2 dydžio plotas į PV nuo jau minėtų pastato griuvėsių. Nustatyta, jog sklype yra susiformavęs XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis bei aptiktas viduriniojo geležies amžiaus kapinynas. Pačioje sklypo PV dalyje esančiame šlaite fiksuotas iki 1,2 m storio XX a. sluoksnis, o po juo pasiektas įžemis. Čia buvęs kultūrinis sluoksnis tikriausiai sunaikintas iki XX a. vidurio, nes žinoma, kad iki pastatant Kauno HE šlaitas dažnai buvo plaunamas patvinusio Nemuno. Tirto ploto PR dalyje vertingo kultūrinio sluoksnio taip pat neaptikta. Jis sunaikintas XX a. pabaigoje.

2 pav. Kapo 1 ir įžemyje įgilinto medinio XVII a. pastato vaizdas iš viršaus. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 2. Burial 1 and the 17th-century building set into natural soil as seen from above.

Likusioje tirto ploto dalyje, kuri buvo apie 9x8 m dydžio, po XIX–XX a. sluoksniais nuo H_{abs} 23,00 m altitudės tirtas XVII a. kultūrinis sluoksnis su dideliu kiekiu buitinės ir statybinės keramikos (1 pav.), po kuriuo didžiojoje zonos dalyje pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Įžemyje fiksuotos XVII–XX a. datuojamos duobės bei 4 kapai. Tirto ploto ŠV dalyje po XVII a. sluoksniu slūgsojęs rudo smėlio horizontas tiksliau nedatuotas, nes jame neaptikta radinių, tačiau galbūt jis galėtų būti siejamas su aptiktais viduriniojo geležies amžiaus kapais. Pastarasis sluoksnis tęsėsi ir po seno pastato pamatais.

Didžiausia ir reikšmingiausia *duobė 5* fiksuota ploto centrinėje dalyje (2 pav.). Tai 5x5 m dydžio keturkampio suapvalintais kampais formos įžemyje 90 cm įgilinta duobė – buvusio medinio įgilinto pastato vieta. Duobės pakraščiai, už pastato sienų buvusi dalis, užpilta pilkšvu smėliu, o buvęs pastato vidus – rusvu smėliu, kuriame gausu angliukų ir degėsių. Jos dugne atidengti sudegę rąstai, tikriausiai sukritusios stogo sijos. Pagal degėsių ruožus nustatyta, jog pastatas buvęs 4,4x4 m dydžio. Duobės centrinėje dalyje, pastato vidų užpildžiusiame grunte rasti 54 XVII a. būdingi radiniai.

Kapo 1 (2–3 pav.) duobė iškart po XVII a. sluoksniu įžemyje, kuris šioje vietoje pasiektas H_{abs} 22,15 m aukštyje, neišryškėjo. Tik pasiekus H_{abs} 22,00 m aukštį pradėjo ryškėti stačiakampio formos suapvalintais kampais duobė, užpilta kiek tamsesniu smėliu. Duobė buvo 1 m ilgio ŠV–PR kryptimi ir 50 cm pločio ŠR–PV kryptimi. Kartu su išryškėjusiu duobės kontūru centrinėje dalyje atidengta apie 30 cm skersmens ir 10 cm storio degintinių kauliukų krūvelė. Ji slūgsojo 15 cm aukščiau duobės dugno. Kauliukai be degėsių, švariai išrinkti iš laužo ir supilti į mažą krūvelę, o po to užpilti švariu geltonu smėliu. Įkapių ir angliukų kape nerasta. Antropologinių tyrimų metu nustatyta, jog kape

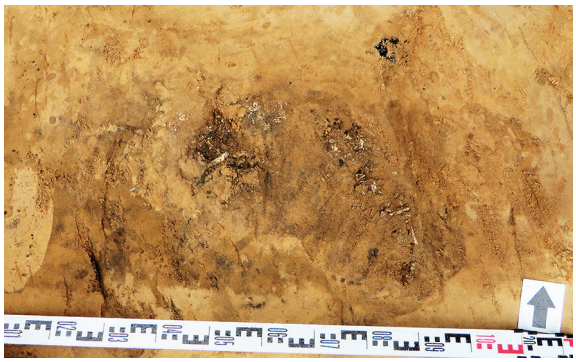

3 pav. Kapas 1 iš viršaus. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 3. Burial 1 from above.

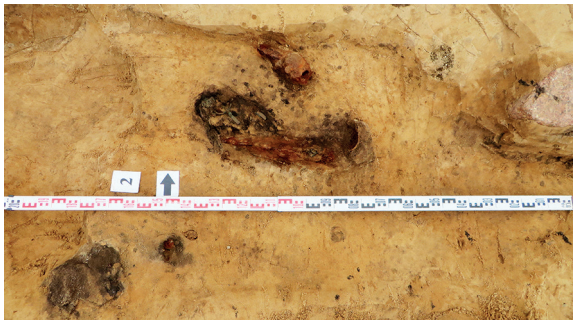

4 pav. Kapas 2 iš viršaus. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 4. Burial 2 from above.

palaidotas daugiau kaip 20 m. amžiaus nenustatytos lyties individas (4 pav.).

Kapo 2 duobė išryškėjo įžemyje, H_{abs} 20,95 m aukštyje, iškart po XX a. pilko grunto sluoksniu. Duobės ŠV dalis buvusi perkasta XX a., tačiau pati duobė atrodo buvusi ovalo formos, 2 m ilgio ir 1,05 m pločio, orientuota R–V kryptimi. Duobė įžemyje įgilinta 40 cm. Duobės V pakraštyje 25 cm gylyje nuo viršaus atidengti kaukolės fragmentai. Šalia jų surastos ir pirmosios įkapės – kaklo apvara, sudaryta iš 31 gintarinio karolio ir 14 (?) alavo karolių. Kape gausu ir kitų įkapių (4, 5 pav.): geležinis smeigtukas su kilpele, geležinis įmovinis kirvis,

5 pav. Kape 2 aptiktos įkapės. J. Stankevičiūtės nuotr.
Fig. 5. Grave goods discovered in burial 2.

kovos peilis, įmovinis kirvis, ietigalis, peilis, geležinė diržo sagtis su vario lydinio apkalu, lankinė lenkta profiliuota kojele segė, keturi įvijiniai žiedai. Kapas pagal jame surastą lankinę segę datuojamas V a. II puse – VI a. I puse.

Kapo 3 duobė fiksuota iškart po XVII a. sluoksniu, ji buvo 1,9x1 m dydžio, ovalo formos. Jos R ir ŠR pakraščiai buvo perkasti XX a. II pusėje įrengiant ūkines duobes. Spėjama, jog tai griautinis kapas. Jokių radinių ar žmonių kaulų nerasta.

Kapas 4 išsiskyrė savo įrengimu. Nuo maždaug 1,4 m gylio, H_{abs} 22,34 m altitudės, po XVII a. sluoksniu tirtas iki 60 cm storio centrinės struktūros dalies link storėjantis horizontas, sudarytas iš 4 įvairaus storio sluoksnių. Šis horizontas tęsėsi ŠR kryptimi po pastato pamatais. Tiesa, šiuose sluoksniuose neaptikta jokių radinių, todėl tiksliai neaišku, ar jie yra vienalaikiai su žemiau jų tirtu kapu, ar susidarė kiek vėliau. Žemiau šių sluoksnių atidengta buvusios laužavietės vieta. Tai pilko smėlio su gausybe angliukų sluoksnis, kuris centrinėje dalyje (tiesiai virš kapo duobės) buvo storiausias ir siekė 15 cm, o į šonus plonėjo. Kartu su šiuo sluoksniu ties centrine duobės dalimi atidengti trys 30x20x20 cm dydžio akmenys. Po laužaviete tirta ovalo formos kapo duobė. Ji 2,1x0,9 m dydžio, ilgosiomis kraštinėmis orientuota Š–P kryptimi. Pati duobė įžemyje įgilinta 1,2 m. Skeletas praktiškai neišlikęs, tik P dalyje atidengti keli kaukolės fragmentai. 60 cm į Š nuo kaukolės fragmentų tame pačiame aukštyje aptikta geležinė diržo sagtis. Tai vienintelė kape buvusi įkapė. Duobės Š dalyje atidengtas akmuo.

The Investigation of the Burials at Vydūno Ave. 19, Vilkija in 2016

In 2016, an excavation (111.75 m^2) was conducted on the plot at Vydūno Ave. 19, Vilkija (Kaunas District) to the SW of the ruins of a mid-20th-century building. Only 20th-century cultural layers were recorded in the SW and SE parts of the excavated area. A 17th-century cultural layer with finds (Fig. 1), under which lay mostly natural yellow sand, was found only in a roughly 9 x 8 m area under 19th–20th-century layers from an altitude of H_{abs} 23.00 m. 17th–20th century pits and four burials were recorded in the natural soil. The remains of a burnt wooden building set into the natural soil were discovered (Fig. 2). One cremation and three inhumations

were excavated (Figs. 3–5). Only burial 2 could be dated more precisely, namely to the second half of the 5th–first half of the 6th century.

Vytautas Vingis

Kulautuvos kapinynas

2017 m. atlikti žvalgomieji tyrimai sklype Baltaragio g. 14, Virbaliūnų kaime (Kauno r., Batniavos sen.). Sklypas yra Kulautuvos kapinyno (UK 30288) V dalyje. Čia buvo pastatytas gyvenamasis namas prieš tai neatlikus archeologinių tyrimų. Siekiant įvertinti, kokia žala buvo padaryta archeologiniam paveldui, atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Ištirtos 4 perkasos – bendras 57,5 m² plotas (1 pav.).

Kulautuvos kapinynas bei neįtvirtinta senovės gyvenvietė aptikti 1986 m. (*KPC*, f. 30, ap. 1, b. 32). Paminklai lokalizuoti Nemuno ir Klevinės slėnyje, į ŠV nuo Kulautuvos. Per 1987 m. MMT ekspediciją žvalgant kapinyno teritoriją rasta dalis antkaklės trimitiniais galais, peilio apkalas, žalvarinė plokštelė ir kt. 1990–1991 m. kapinyną tyrinėjo VDKM (K. Rickevičiūtė). Ištirtas 425 m² plotas, rasti 8 griautiniai ir 2 degintiniai kapai, datuojami I–II a. (*ATL 1990 ir 1991 metais*, 1992, t. 1, p. 114–117). Tyrimų metu taip pat aptikta titnaginių dirbinių, datuojamų mezolitu ir neolitu.

1993, 1994 ir 1996 m. paminklo teritorijoje aptikti 5 sakraliniai lobiai (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 365). Pirmajame rasti 3 pusapvaliai lydiniai, 5 tokių lydinių gabalai, žalvario lydinys, kabutis ir juostinė apyrankė. Likusiuose lobiuose rasta kapoto sidabro papuošalų. Lobiai datuojami XIV a. II puse. 1996 m. E. Ivanauskas atliko žvalgomuosius tyrimus lobių vietose.

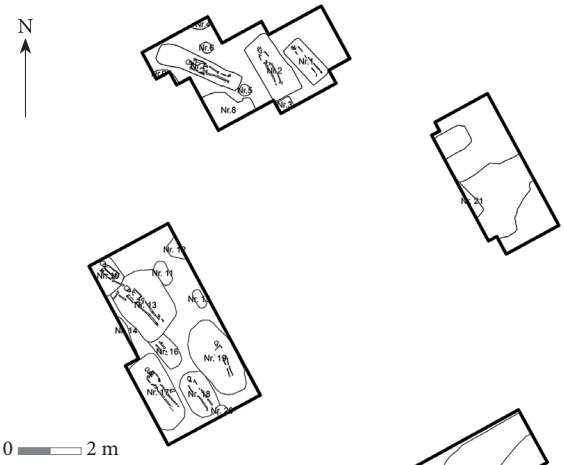

1 pav. Kulautuvos kapinyno teritorijos žvalgomųjų tyrimų situacijos planas. V. Vingio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the evaluation on the grounds of Kulautuva Cemetery.

2 pav. Žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais. R. Bračiulienės nuotr.

Fig. 2. A bronze penannular brooch with poppy head terminals.

3 pav. Kapas 7. V. Vingio nuotr.

Fig. 3. Burial 7.